

Infrastrukturdepartementet
i.registrator@regeringskansliet.se
i.e.remissvar@regeringskansliet.se
anna.m.carlsson@regeringskansliet.se

Remiss om Affärsverket Svenska kraftnäts rapport Kontrollstation dammsäkerhet 2021

Er beteckning: I2021/03377

Sammanfattning

Länsstyrelsen anser att dammsäkerhetstillsynen har utvecklats och stärkts betydande under de senaste åren. Tillsynskompetens, samverkansformer och metodik tar dock tid att bygga upp och att implementera. Det är därför för tidigt att föreslå omfattande förändringar, exempelvis centralisering eller överlåtelse av dammsäkerhetstillsyn. Möjlighet till överlåtelse av tillsyn finns redan idag, men kräver noggranna överväganden i varje specifikt fall. Behov av överlåtelse bör därför även fortsättningsvis vara en fråga mellan berörda länsstyrelser. Länsstyrelsen avstyrker därför att centralisering eller överlåtelser av dammsäkerhetstillsyn utreds av Svenska kraftnät. Förslag om tillsynsprogram för dammsäkerhet tillstyrks under förutsättning att vissa förtydliganden sker. Förslag om krav på redovisning av intäkter och kostnader för dammsäkerhetsarbete tillstyrks i huvudsak, men kräver inte några förändringar annat än i FAPT. Förslag om ny VÄS-struktur avstyrks eftersom länsstyrelsernas redovisningsmodell redan möjliggör det som Svenska kraftnät efterfrågar. Förändringarna som föreslås är därmed inte motiverade och går även emot vissa av de grundläggande redovisningsstrukturer som finns i länsstyrelsernas redovisningsmodell. Förslag om helhetsbedömningar tillstyrks.

Yttrande

Avsnitt 4.2 (Har tillsynen skärpts i den omfattning som krävs?)

Länsstyrelsernas sätt att bemanna tillsynsarbetet bör bäst beslutas av respektive länsstyrelse. Att flera personer delar på tillsynsarbetet är nödvändigt för att minska sårbarheterna och möjliggöra kontinuitet i tillsynsarbetet. Att personer som arbetar med dammsäkerhetstillsyn ibland även har andra uppgifter är därför helt naturligt.

Avsnitt 4.3.4 (Redovisning)

Se synpunkter på avsnitt 5.1.3

Avsnitt 5.1.2 (Slutsatser och rekommendationer - Tillsyn)

Länsstyrelsen anser att dammsäkerhetstillsynen har utvecklats och stärkts betydande under de senaste åren. Tillsynskompetens, samverkansformer och metodik tar dock tid att bygga upp och implementera, vilket innebär att tillsynen fortfarande är under utveckling.

Örebro län är ett län med många dammar, och särskilt många mindre dammar som ändå kan uppfylla miljöbalkens kriterier för konsekvensutredning. Det innebär att arbetet med dammsäkerhetsklassificering ännu inte har avslutats, vilket fortsatt tagit fokus från den planerade dammsäkerhetstillsynen.

Sammantaget anser Länsstyrelsen alltså att det är för tidigt att utifrån denna utvärdering föreslå omfattande förändringar, exempelvis centralisering av dammsäkerhetstillsyn.

Avsnitt 5.1.3 (Tillsynsavgifter och motprestation)

Länsstyrelsen delar Svenska kraftnäts bedömning att tillsynsavgifterna har en relevant storlek.

Länsstyrelsen delar inte Svenska kraftnäts bedömning att dammsäkerhet behöver vara ett eget sakområde för att redovisning och rapporteringen av intäkter och kostnader ska kunna ske. En genomlysning av om tillsynen har skärpts i tillräcklig omfattning kräver inte att dammsäkerhet utgör ett eget sakområde.

Se även synpunkter på bilaga 2 och 4.

Avsnitt 5.2 (Förslag på författningsändringar och uppdrag)

Regeringsuppdrag till Svenska Kraftnät att utföra med bistånd av länsstyrelserna

Länsstyrelsen konstaterar att regeringen redan har gett Svenska kraftnät det föreslagna uppdraget utan att invänta remissinstansernas synpunkter. Synpunkter i frågan lämnas trots detta.

Länsstyrelsen har inga synpunkter på att Svenska kraftnät utreder behovet av dammsäkerhetskompentens eller övergripande arbetssätt för samordning av tillsynen. Länsstyrelsen avstyrker däremot att Svenska kraftnät ska utreda frågan om överlåtelse av dammsäkerhetstillsyn mellan länsstyrelser. Möjlighet att överlåta tillsyn mellan länsstyrelser finns redan idag. Om och när detta ska ske måste dock beslutas av respektive berörda länsstyrelser. Överlåtelse av tillsynsobjekt till

andra län kräver stor eftertanke och analys av många aspekter innan den genomförs.

Erfarenheten visar att överlåtelse kan vara bra när en anläggning har anläggningsdelar som ligger på olika sidor om länsgränsen. Detta gör att hela anläggningen kan hanteras av samma tillsynsmyndighet i ett geografiskt område som är känt.

Överlåtelse eller centralisering kan även vara lämpligt vid objekt som hanteras sällan och där objektet inte kräver områdeskännedom, samverkan med övriga delar av myndigheten eller bedömningar ur flera olika aspekter. Överlåtelse av mer komplicerade tillsynsobjekt som helt ligger i andra län är däremot svårare. Det finns såväl administrativa som praktiska svårigheter med att utöva tillsyn på objekt i andra län.

Dammanläggningar är ofta komplicerade och kräver tillsyn och avvägningar från många olika aspekter med flera inblandade kompetenser hos länsstyrelsen (och ibland även flera olika myndigheter) i frågor rörande exempelvis dammsäkerhet, miljö, lagen om skydd mot olyckor, förordningen om utvinningsavfall, beredskapsplanering och kemikaliehantering. Vid tillsyn av dammanläggningar krävs ofta lokalkännedom, kännedom om vattensystem, skadeobjekt och aktuella projekt och planläggningsfrågor i kommuner upp- och nedströms anläggningarna. Sådan kännedom saknas vid tillsyn i andra län.

Författningsändring i miljötillsynsförordningen

Se synpunkter på bilaga 3.

Författningsändring i FAPT

Se synpunkter på bilaga 4.

Författningsändring i förordning om dammsäkerhet

Se synpunkter på bilaga 5.

Regeringsuppdrag till Svenska kraftnät om kontrollstation

Länsstyrelsen har inga synpunkter på att en ny kontrollstation genomförs 2026 med föreslaget syfte. Fram till 2026 finns goda förutsättningar att tillsynen har utvecklats ytterligare och gett önskvärda resultat.

Bilaga 2 "Förslag på ny VÄS-struktur..."

Förslaget avstyrks.

Vid beaktande av Svenska kraftnäts önskemål om uppföljning vill Örebro län som värdlän för länsstyrelsernas gemensamma ekonomiadministration förtydliga att länsstyrelsernas redovisningsmodell uppfyller dessa önskemål. Länsstyrelsernas redovisningsmodell innehåller fler dimensioner än VÄS-koderna och alla län ska redovisa sin tid och kostnad även på ett särskilt projekt, Dammsäkerhetstillsyn. Kombinationen VÄS-kod och projektkod gör att det går att urskilja de övergripande kostnaderna för exempelvis intern kompetensutveckling och övergripande arbete som har efterfrågats.

De förslag om förändringar i VÄS-kodsstrukturen som Svenska kraftnät formulerat går till viss del stick och stäv med vissa av de grundläggande redovisningsstrukturer som finns i vår redovisningsmodell. Det finns en övergripande logik i redovisningsmodellen och ska särlösningar implementeras, exempelvis för kompetensutveckling inom specifikt dammsäkerhet i själva VÄS-strukturen så blir det dubbla logiker i samma dokument och länsstyrelsernas kommer inte att kunna uppfylla sina egna behov att se ett samlat resultat för den kostnaden. Länsstyrelserna förbehåller sig rätten att som självständiga myndigheter själva besluta om en redovisningsmodell som uppfyller våra verksamhetsbehov.

Länsstyrelsen Örebro kan dock urskilja vissa skillnader i hur länen redovisar VÄS-koder mot aktuell projektkod för dammsäkerhetstillsyn. Detta bör dock kunna lösas genom enhetligare rutiner och bättre styrning. Länsstyrelsen Örebro noterar också att rapportens kostnader och intäkter inte stämmer med det underlag för dammsäkerhet, baserat på både VÄS-kod och projektkod, som lämnades till Svenska Kraftnät. Möjligen har Svenska kraftnät missat att notera att länsstyrelsernas redovisning bygger på fler dimensioner än enbart VÄS-kod då rapportens tabeller bygger på ett eget urval av verksamhetskoder. Dammsäkerhetstillsyn kan till exempelvis även dyka upp under prövningar i miljödomstolen och då redovisas under 5311, som inte tas med i rapporten.

Bilaga 3 "Författningsförslag avseende tillsynsprogram..."

Övergripande synpunkter

Den verksamhet som bedrivs vid dammar som är klassificerade i en dammsäkerhetsklass är komplex och kräver tillsyn och avvägningar från många olika aspekter med flera inblandade kompetenser hos länsstyrelsen (och ibland även flera olika myndigheter) i frågor rörande exempelvis dammsäkerhet, miljö, lagen om skydd mot olyckor, förordningen om utvinningsavfall, beredskapsplanering och kemikaliehantering. Frågorna är dessutom ofta sammankopplade och svåra eller olämpliga att hantera separat. Exempelvis har dammsäkerhetsåtgärder ofta en koppling till miljöfrågorna.

Länsstyrelsen tolkar Svenska kraftnäts synpunkter och författningsförslag som att endast dammsäkerhetsaspekterna ska omfattas av tillsynsprogrammet. Länsstyrelsen bedömer dock att de föreslagna ändringarna kan få en betydligt större omfattning än så.

Den komplexa verksamhet som bedrivs på de aktuella anläggningarna har vanligtvis koppling till vattenkraft eller gruvindustri, och omfattas ofta av en mängd tillstånd och villkor enligt miljöbalken och tidigare vattenrättslig lagstiftning. Villkoren har ofta koppling till hantering av vatten eller till skydd för miljön. Det finns sällan uttryckliga villkor kopplade direkt till dammsäkerhet. Detta väcker frågan om tillsynsprogrammets avgränsning och de föreslagna skrivningarna om ”allvarlig brist” i uppfyllandet av villkor och beslut som föreslås i 11 §. En avvikelse från en villkorad minimitappning till en naturfåra kan till exempel vara en allvarlig brist ur miljöhänsen, men knappast ur dammsäkerhetsperspektiv. De föreslagna skrivningarna riskerar därför att alla typer av mer eller mindre allvarliga avvikelser från gällande villkor kan behöva hanteras inom tillsynsprogrammet, vilket inte bedöms vara syftet med förslaget.

Länsstyrelsen bedömer att ett tillsynsprogram som omfattar alla delfrågor vid ett vattenkraftverk eller en gruvanläggning med gruvavfallsdammar blir oerhört komplicerat och administrativt betungande. Ett tillsynsprogram som enbart hanterar dammsäkerhetsfrågor är däremot rimligt och genomförbart. Detta behöver dock förtydligas i författningen för att inte orsaka framtida merarbete och otydligheter. Förslagsvis omformuleras 10 a § 4 p på ett sådant sätt så att den endast avser dammsäkerhetstillsynen och inte hela verksamheten som bedrivs vid klassificerade dammanläggningar.

Föreslagna ändringar i 10a §

Förslaget tillstyrks under förutsättning att tillsynsprogrammet endast omfattar dammsäkerhet.

Föreslagna ändringar i 10b §

Förslaget tillstyrks under förutsättning att tillsynsprogrammet endast omfattar dammsäkerhet.

Föreslagna ändringar i 11 §

Förslaget tillstyrks delvis under förutsättning att tillsynsprogrammet endast omfattar dammsäkerhet.

Se även vad som anges ovan under ”*Övergripande synpunkter*” gällande avgränsning av den verksamhet som tillsynsprogrammet är avsett att hantera.

Bilaga 4 ”Författningsförslag om redovisning av intäkter...”

Föreslagna ändringar i 10 kap 3 §

Förslaget tillstyrks.

Länsstyrelsen redovisar redan idag allt dammsäkerhetsarbete med koppling till klassificerade anläggningar på ett särskilt projekt. Även intäkterna från tillsynsavgifter tillförs detta projekt. Inom projektet sker redovisning redan idag på olika typer av underaktiviteter, i huvudsak enligt den indelning som Svenska kraftnät lämnat i bilaga 2. Redovisning av intäkter och kostnader blir därför mycket enkel och det finns av den anledningen inte något behov av att ändra VÄS-strukturen för att redovisning ska kunna ske på ett ändamålsenligt sätt.

Se även synpunkter på bilaga 2.

Bilaga 5 "Författningsförslag om helhetsbedömningar..."

Förslagen tillstyrks.

Länsstyrelsen delar de bedömningar som Svenska kraftnät gör i frågan. Förslaget innebär ökad flexibilitet avseende genomförande av helhetsbedömningar. De är även nödvändigt att resultatet redovisas till tillsynsmyndigheten.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Larsson med vattenvårdshandläggare Christian Tunelind som föredragande.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.